

PIRULAINEN VAANII KUIN TAUTI

Turja Tapio Tureninus

**Pirulainen
vaanii
kuin tauti**

© 2020 Turja Tapio Tureninus

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-1451-5

**Pirulainen
vaanii
kuin tauti**

PIRULAINEN

Ei keppiä, vaan limppua

Suurten asioiden ja tapahtumien mentyä tavataan kysyä, että missä olit silloin? Sanotaan nyt vaikka, kun ensimmäisen kerran totesit koronan tulleen niin sanotusti iholle? Minä olin K-Market Saariselän Kuukkelissa, jonka kaiuttimista tuli Souvarien musiikkia, ja kyltti hyllyjen välissä suositti ostamaan vain yhden käsidesiputelin. Kysyntä oli yllättänyt.

Käsienpesusta ja desinfioinnista tuli uusi normaali. Jopa siinä määrin, että iho alkoi punoittaa ja kutista. Karanteeni teki loppukeväästä meille yli seitsemänkymppisille pitkän, jopa ylipitkän. Karanteenia ei voi suorittaa etänä, vaan siinä ollaan tässä ja nyt.

Viimeisiä vetelevä kesä oli erilainen kesä, eikä vielääkään ole palattu vanhaan päiväjärjestykseen, vaikka rajoituksia on höllennetty. Piti keksiä uutta tekemistä, sillä kulutettavaa aikaa tuntui riittävän. Kun näillä vuosilla löytää ajanvietteen, tuppaa se viedä mukanaan, oli kysymys sitten sudokuista tai karaokesta.

Lainasin toukokuun lopulla kiekon eli limpun Tiina Hakalalta tai Kankaanpää hän silloin oli, kun voitti kahdeksan kertaa peräkkäin kiekonheiton Suomen mestaruuden ja kerran oli hopealla. Kiekko on yksinkertainen ja virtaviivainen urheiluväline, ja laji periytyy Kreikan antiikista. Naisten virallinen kiekko painaa kilon ja sellaisella ikäisteni heittämät tulokset ovat hyväksyttyjä, jos muut vaatimukset täyttyvät.

Heitin ahkerasti alkukesän kiekkoa, ja Törnävän kentällä paistoi aina aurinko. Heitin ilman pyörähdyksiä eli vauhditta. Se johtui siitä, kun jouduin ammoin koulun joukkueessa heittämään kylmiltään Hämeenkyröä vastaan, jonka joukkueen johtajana oli liikunnanopettaja ja kuulamörssäri Matti Yrjölä. Ensimmäisen heittoni jälkeen hän veti minut sivuun ja antoi pikaperehdytyksen kiekonheiton tekniikkaan. Silloin kiekkoringin ympärillä ei vielä käytetty suojaverkkoa.

Tunnen aina suurta myötätuntoa, kun Ruotsin Daniel Ståhlin kiekko osuu suojaverkkoon. Se on pohjimmiltaan samaa tunnetta, jota koen lukiessani Ruotsin koronatilastoja.

Maskin takaa

Ehdin ihmetellä monena vuonna Lapissa ensin niitä japanilaisia, jotka kulkivat maski naamalla taivaanvalkeita katselemassa ja vähän myöhemmin kiinalaisia. Heitä oli jo viime vuonna tulossa sellaiset määrät, että Suomea uhkasi kestävyysvaje haalia ja palkata sesonkityöläisiä päsamaan kiinalaisia.

Sen ymmärsin, että Tokiossa tai Shanghaissa ilma on sakeana partikkeleita, ja happea pitää haukkoa jonkin suodattimen lävitse. Reissuilla maailman lentokentillä vikkelat japanilaiset ja määrätietoiset kiinalaiset erottaa pasin lisäksi muista matkustajista hengityssuojaimista. Kiinalaiset erottaa myös siitä, että he ryystävät keittoa äänekkäästi – tietysti ilman maskia.

Menneenä talvena kirkastui suun tukkona pidettävän kangaslapun tehtävä. Se estää puolin ja toisin pisaroinnin ja taltuttaa pärskimistä, ettei käy niin kuin nyt kävi ja vauhdilla levinnyt koronavirus pani maailman sekaisin.

Kiinalaisten lähdettyä maasta suomalaiset innostuivat maskeista, mutta ei niitä saanut mistään. Niinpä niitä alettiin askarrella omatoimisesti odoteltaessa suusuojaimia Kiinasta tuovien Finnairin leveärun-

Mahdoton yhtälö, maski ja kahvikuppi.

koisten laskeutumista Helsinki-Vantaalle. Ensimmäinen satsi osoittautui sekundaksi ja välistävetäjien bisnekseksi.

Vaikka koronaviruksen pirulainen on lähtöisin Kiinasta, tulee sieltä toki paljon terveellistä ja hyödyllistä, kuten turisteina vaurastunutta keskiluokkaa, joka tuo rahaa Lappiin. Tosin matkustelu tällä erää loppui lyhyeen. Kiina tuottaa sellaiset määrät tavaraa, jota ilman länsi ei toimi. *Tuntemattomasta sotilaasta* tuttu sanonta ”tavaraa on kuin Amerikassa, kaikkea ei edes tarvita” pätee nykymenoon. Tietokoneen varaosia ei löydy lähempää kuin Kiinasta ja siellä niitä computereitakin enimmäkseen tehdään. Samoin on laita monen muun hyödykkeen, kuten soittimien. Kiinalaiset tekevät maailman pianot, viulut ja kitarat. Olisiko kiinalaisten aika ruveta maksamaan koronan aiheuttamia viuluja.

Aioin ruveta hengityssuojaimen käyttäjäksi välttääkseni hengittämästä suksivoiteiden myrkyllisiä höyryjä. En onneksi tarvinnut maskia, sillä siirryin voitelemattomiin suksiin. Yhden suksiparin voitelun ulkoistin.

Kasvomaskista on tullut globaali brändi. Saksassa se jo on arkea eikä kauppareissulle mennä ilman maskia. Perässä seuraavat valistuneet maat lukuun ottamatta Trumpin USA:ta, Bolsonaron Brasiliaa, Lukašenkan Valko-Venäjää ja muita, joissa valtiojohto luulee omistavansa kansan. (6.5.2019)

Lysolia, määräsi Trump

Ennen kuin ryhtyy mihinkään uuteen ja käänteentekevään kannattaa perehtyä ohjeisiin, käyttöohjeisiin. Muuten voi käydä köpelösti tai vielä pahemmin, kuten oli käymässä USA:ssa. Siellä presidentti markkinoi ajatuksen tuhota kehosta koronavirus myrkyttämällä se desinfektioaineella. Häntä viisaammat kauhistuivat: jos kuolee virus, kuolee myös sen kantaja!

Muistan tarinan vuosikymmenten takaa television tehdessä tuloaan suomalaistekniikkaan, eikä isäntä illalla uskaltanut avata uutta vastaanotinta. Aikansa emännän patisteltua hän tokaisi, että tässä tarrassa takana varoitetaan, että saa avata vain valtuutettu asiantuntija.

Pian selvisi, ettei *Takakannta saanut ropeloida*. Ohjeiden lukemisessa ja niiden omaksumisessa kannattaa noudattaa maalaisjärkeä. Presidentti Donald Trumpi ei taida olla ruudinkeksijä, mutta hän kyllä tekee sitä lisää. Muutama päivä sitten hän höläytti oman reseptinsä koronaviruksen nujertamiseksi: ei muuta kuin desinfiointiaainetta eli *Lysolia* suoraan suoneen ja keuhkoihin. Johan virus talttuu. Asiantuntijat kauhistelivat.

Trump oli lukenut *Lysoli*-pullon kyljestä, että se tappaa 99,9 prosenttia viruksista ja bakteereista. Mutta ne pirulaiset on tarkoitus myrkyttää vessanpöntöstä ja käsienspesulavuaarista, ei ihmiskehossa eikä ainaakaan keuhkoista. Pullon kyljessä on pitkä litania turvaohjeita, ettei kukaan amerikkalainen käytä *Lysolia* väärin, eivätkä lakimiehet ja -naiset pääse nostamaan miljoonavaateita.

Hyvässä muistissa on 1980-luvun lopulta lentoon lähtenyt mainos: ”*Miksi sinä etelän mies huijot, mikset käytä Ohvia.*” Off!:n käyttöohjetta ei edes etelänmiehen tarvitse lukea; sivelee sitä – saa nähdä miten ensi kesänä – käsivarsiinsa, siis ulkoisesti. Amerikassa voisi olla toisin, kun joku höyryy kehottaisi puraisemaan palan *Ohovia* ja imeskelemään sitä.

Suomalaiset oppivat sodan jälkeen nopeasti sen, mikä Amerikasta tulleessa avustuspaketissa oli syötävää: Se oli purukumi. Marmorikuulat olivat leikkivälineitä.

Trumpin otteet COVID-19-koronan torjunnassa muistuttavat Kiljuksen herrasväen hössötystä. Ensin hän leimasi pandemian demokratian huijaukseksi. Presidentin johtajuus on ollut falskia, milloin hän on syyttänyt toimittajia ja uutistoimistoja, erottanut avustajiaan ja potkinut pihalle hänelle kiusallisten tutkimusten tekijöitä. Miten muuten voi selittää maan jättimäisiä koronatartuntoja ja kuolemia? USA:n väestö on koko maailman väestöstä 4,2 prosenttia, mutta koronatartunnat huitelevat peräti 32 prosenttia ja kuolemantapaukset 25 prosenttia kaikista koronaan kuolleista. (25.4.2020)

Käsipäivää vai kirvesvartta?

”Me olemme kohdanneet mahdottoman, eikä se alkuunkaan ole ohi. Mutta tämä pirulainen on voitettavissa. Me nujerramme sen.”

Presidentti Niinistön puhe kaksi viikkoa sitten 17. huhtikuuta kannusti meitä suomalaisia käymään koronaviruksen vastaiseen taisteluun. Siihen kutsuun oli helppo vastata sillä meillä jokaisella on tehokkaat välineet: hygieniasta huolehtiminen pesemällä käsiä ja käyttämällä desinfiointiainetta, ei tupata väenkokouksiin eikä yskitä ja aivastella kuinka sattuu. Kansa tarttui yhteistuumiin haasteeseen ja pani virukselle ankarasti hanttiin eikä se ole meistä saanut yliotetta.

Vapun *Hesarissa* ounasteltiin reilun puolen vuoden kuluttua joulukuun kuudennen päivän kättelymaratonia. Vanhanaikainen ja kömpelö kämmentely on riskialtista, ja lehti esitteli kuusi korvaavaa vaihtoehtoa, joilla presidentti ottaa vieraat vastaan itsenäisyyspäivänä. Siinä oli turvaetäisyydeltä tapahtuva *Ugh!* eli hillitty käden nosto. *Päivää* lyhyt nyökkäys. *Sinua kunnioittaen* eli käden nostaminen rinnalle. *Jou brou!* reilu nyrkkitervehdys. *Namaste!* sen suomalaiset ovat oppineet Thaimaan-matkoilla. *Kopsista vaan!* eli kyynärpäätervehdys. Kaikki ovat käyttökelpoisia tapoja muulloinkin kuin itsenäisyyspäivänä. Tosin siitä ei ole takeita, pidetäänkö tänä vuonna edes joulukuun kuudennen päivän vastaanottoa.

Koronavirus kohtelee pieniä ja mahtavia samalla tavalla. Naapuri on joutunut peruuttamaan perinteisen, tällä kertaa 75. voitonpäivän paraatin *Punaisella torilla*. Ohjuksia, panssareita, tykkejä ja muita sota-välineitä olisi voitu esitellä, mutta paraatin perinteisille kunniavieraille eli veteraaneille, joista nuorimmatkin ovat hyvin iäkkäitä, toukokuun 9. päivä olisi ollut kohtalokas. Jopa kohtalokkaampi kuin toinen maailmansota.

Voitonpäivälle ei ole helppo löytää korvaavaa ajankohtaa. Esillä oli syyskuun 3. päivä, mutta tuo päivä vuonna 2004 muistuttaa Beslanin

koulukaappauksesta, jossa kuoli 300 ihmistä joukossa 150 koululaista. Se muistetaan Putinin ajan synkimpänä päivänä.

Arvaamaton korona aiheuttaa ties kuinka kauan vielä tapahtumien peruuntumisia ja katkoo perinteitä. Yksi tällainen on 1600-luvulta lähtien joka 10. vuosi *Oberammergaun* kylässä esitettävä *Passionspiel* eli *Kärsimysnäytelmä*. Alkunsa se sai, kun kylä säästyi 30-vuotisen sodan (1618–1648) yhteydessä puhjenneelta rutolta, ja kiitokseksi kylä on esittänyt kärsimysnäytelmää. Tätä ennen se on peruttu vain kahdesti, ensimmäisen kerran 1920, kun ensimmäinen maailmansota oli vaatinut raskaat uhrit. Toinen peruutus oli 1940 toisen maailmansodan riehussa. Nyt esitys on siirretty vuoteen 2022. Näin speaktaakkelin vuonna 2000.

Vaaravyöhykkeessä lienee myös Tangomarkkinat. Syy on yksiselitteinen: Tango tanssina perustuu lähikontaktiin, likistykseen, johon vaaditaan kaksi, jotta voi supattaa partnerin korvaan. Voi olla niinkin, että korona tuo tangoon suojavisiirejä ja uusia askelkuvioita...

Saattaa olla, että elämme sotilasparaatien, paritanssien ja monen muun vakavahenkisen ja hilpeän yhteisöllisyyden lopun aikoja? (2.5.2020)

Jossakin se vaanii

Korona ahmaisi ensimmäiseksi television urheiluruudun tarjonnasta melkoisen palan ajallisesti ja laadullisesti. Vähään aikaan ei sunnuntaisin tullut ylipitkiä urheilulähetyksiä eikä niissä lyhyissäkään ollut asiaa, kun maailmalla eikä kotimaassa urheiltu. Lähetykset olivat lyhyitä kuin vanhan miehen tanssi. Urheilutoimittajat ovat tarttuneet urheiluaiheiden puutteessa muihinkin aiheisiin. Se on virkistänyt urautunutta uutisvälitystä, ja hyvin urheilutoimittajat ovat raportoineet koronapirulaisen tempauksista ja Lapin kevättulvista.

Tämän hetken tilaa vievin uutisaihe on siis korona, ja sitä se näyttää olevan vielä pitkään. Tärkeä tieto ja siitä uutisointi lisäävät tuskaa ja lietsovat pelkoa. Joku viestin kertoi, kuinka koronavirus säilyttää iskukykynsä vielä kymmenenkin metriä polkupyöräilijän jäljessä. Pyöräillessäni Kalajärvelle ja ohittaessani Kaljatorpilla edelläni polkevan isännän, asetuin vaaralle ja taakseni jäävä isäntä puolestaan joutui alttiiksi samalle riskille. Pyöräily luetaan pian kiellettyihin asioihin.

Kilpapyöräily kuten Espanjan *Vuelta* tai Ranskan *Tour* keskiaikaisten kaupunkien ahtailla mukulakivikaduilla tai henkeäsalpaavan jyrkissä laskuissa ja läkähdyttävissä nousuissa, muistuttaa karannutta mehiläisparvea. Kaikki haluavat hyötyä edellä menevän peesistä ja ottaa siitä kaiken hyödyn. Ja kun yksi tekee pienen virheen, lentää ihmistä ja pyörää – ja hikeä, verta ja sylkeä – ja ties mitä kaikkea.

Peesaaminen tai käyttäminen kuuluu urheiluun ja sitä käytetään menestyksellä hiihdossa, juoksussa ja suunnistuksessa, mutta pian peesin ajat eli puuskuttaminen edellä menevän niskaan ovat ohitse, kun kilpakentillä aletaan noudattaa turvavälejä. Kuinka turvavälien pitäminen onnistuu vaikkapa 3000 metrin estejuoksussa viidentoista kilpailijan kiertäessä 400 metrin pituista rataa? Juoksulinjat ovat tiukat, joten tungosta tulee. Sen sijaan nyrkkeilyssä turvaetäisyys olisi monella tapaa terveellinen ratkaisu, ja varsinkin kun sen rikkomisesta määrätäisiin rangaistuslyönti.

Talvi loppui ja loppui hiihtäminen, ja kun korona sulki uimahallit, aiheuttaa ylimenokausi sesonkikuntoilijalle tyhjäkäyntiä. Pyöräilemään toki pääsisin, mutta tuo yllä kertomani uhkakuva panee ajattelemaan.

Onneksi lajeja piisaa, kuten jo mainitsemani yksi vanhimmista eli Kreikan antiikista peräisin oleva kiekonheitto. (21.4.2020)

Ei auta kuin peruuttaa

Jos ”peruutettu” on kouraissut lähimmin siinä vaiheessa kun niska kenossa on katsellut lentokentällä lähtevien lentojen luetteloa ja oman lennon rivillä lukee ”cancelled”, päällimmäiseksi nousee voimaton suutumus. Se laantuu nopeasti mahdollomuuteensa ja harkinta voittoa.

Normaalioloissa lentoja tulee ja menee ja aina löytyy jokin vaihtoehto päästä perille. Mutta kuka siihen olisi tottunut, että ennalta sovittu asia peruuntuu muista kuin omasta syystä, tuskin kukaan. Tällainen kokemus kuitenkin sattui minulle, kun äskettäin palasin Lapista maakulkuneuvoilla etelään, eikä matka Rovaniemeltä jatkunut suunnitellusti junalla, vaan bussilla Ouluun. Loppujen lopuksi kaikki sujui alun olemattoman tiedotuksen jälkeen vaivattomasti, mutta vähän kuin sivustakatsojan roolissa.

Vielä jokin aika sitten lehdissä ilmoiteltiin pahaa aavistamatta suuremmista ja pienemmistä tilaisuuksista ja kekkereistä, eikä aikaakaan kun niitä alettiin perua ja siirtää, ja sama härdelli jatkuu. Elämme kovia ja epävarmoja aikoja, ja kaiken takana on koronavirus.

Pirtsakka laulaja Anne Mattila esitti muutama vuosi sitten hitiksi noussutta *Perutaan häät*. Tosin minulle ei selvinnyt, miksi laulun häät olisi pitänyt perua. Iskelmässä on ehkä ollut totta toinen puoli – häitä kai perutaan muuallakin kuin iskelmässä – ja on toimittu periaatteella: parempi lyhyt häpeä kuin pitkä katuminen.

Syntymäpäiväkekkerien, neuvoskahvien, iltamien, palaverien ja muiden sen kaltaisten tilaisuuksien peruuttaminen käy helposti, mutta mitä suuremmasta, peräti kansallisesta tai kansainvälisestä, kokoon-tumisesta on kyse, sitä työläämpi perua. Tokion olympialaiset olivat jo viimeistä silausta vaille valmiit, mutta maailman nuorison terveys meni kaiken edelle, ja välivuoden jälkeen Tokiossa kamppaillaan *citius, altius, fortius* -hengessä. Eivätkä olympialaiset jää ainoiksi urheilukisoiksi, jotka perutaan, niitä tulee lisää.

Yksi, kaksi aja!... Lähtö perutaan. (25.3.2020)

MEDIA

Luulisi seitsemänkymppisen miehen, joka on tottunut sulan maan aikana pyöräilemään, talvisin hiihtämään ja vuodenajasta riippumatta uimaan sekä päivittäin ulkoiluttamaan seurakoiraa, kärsivän koronakaranteenista. Mutta mitä vielä, ukko alkoi paiskoa kiekkoa ja jatkaa blogikirjoittelua eli paikallislehtiaikojen nurkkapakinointia osoitteessa <https://turjatur.blogaaja.fi>.

Kun olen tottunut ilmaisemaan asioita ja itseäni kirjoittamalla, tarjoaa siihen karanteeni ylimääräistä aikaa. Ja onhan noita havaintoja tullut varastoiduksi jo ennen koronan pirulaistakin.

BoD

www.bod.fi